

60 jaar Israël: Een nieuw geluid (deel 4)

Ruben Hadders

Door de veranderingen in de wereld sinds halverwege de 19e eeuw onderging ook het Jodendom een ingrijpende gedaanteverandering. Voor het eerst in de geschiedenis werd Jood-zijn niet meer gezien als een vanzelfsprekend lot, maar als een keuze. Een verandering met grote gevolgen.

Eind 18e eeuw was een beweging ontstaan van Europese Joden die het gedachtegoed van de Verlichting overnamen en aandrongen op een betere integratie in de Europese samenleving. Steeds meer Joden schreven zich in voor een seculiere studie en ook de aandacht voor de Hebreeuwse taal en geschiedenis nam snel toe. Voor het eerst in de geschiedenis ontstonden zelfs Joodse politieke bewegingen.

Het zijn deze bewegingen die uiteindelijk zouden leiden tot het Zionisme. Als in de 19e eeuw de emancipatie van Joden steeds meer onder druk komt te staan - met name in Oost-Europa waar op dat moment de grootste gemeenschappen leven - komen zij met een politieke oplossing: een Joodse, seculiere staat. Het is vervolgens de a-religieuze Theodor Herzl die de aanzet geeft voor een serieuze zionistische beweging. Hij vindt gelijk steun bij een minderheid onder de Joden, die al lange tijd gebukt gingen onder gewelddadige vervolgingen en racisme. De Charedische (Godvrezende) Joden zijn echter tegen de ideeën van Herzl, omdat deze de Joodse identiteit zouden vernietigen. Een Joodse staat moest volgens Herzl namelijk een afspiegeling zijn van de westerse maatschappij, zonder een specifiek Joods (religieus) karakter. De toenmalige opperrabbijn van Frankrijk, Zodac Kahn (1839-1905) kwam hier, evenals andere zogenaamde 'protestrabbijnen', tegen in opstand. Het vrome Jodendom ging volgens hem niet samen met nationalisme. "Wij Joden doen altijd moeite", zei Kahn, "onze eigen cultuur te handhaven - het Jodendom -, maar we willen ook gelijk zijn aan de meerderheid, dat wil zeggen aan de andere moderne staten, door de vestiging van een democratie. Maar alleen een in het religieuze jodendom gewortelde staat kan Joods zijn."¹

Tweede Wereldoorlog

Als in 1933 Hitler aan de macht komt in Duitsland, begint hij onmiddellijk een campagne om alle Joden uit het openbare leven te weren. Zij krijgen de schuld van alle problemen waar het arme en instabiele Duitsland zich in bevindt. Borden met 'verboden voor Joden' verschijnen in openbare ruimten en winkels. Tijdens de Wannseeconferentie in januari 1942 komen nazileiders in een villa bij elkaar om tot een oplossing (endlösung) van het 'Jodenvraagstuk' te komen. Besloten wordt om de circa 10 miljoen Europese Joden systematisch uit te roeien. Een besluit dat leidde tot de grootste Jodenvervolging uit de geschiedenis, de Holocaust, waarin zes miljoen Joden op gruwelijke wijze omkwamen.

Na de oorlog emigreren Europese Joden op grote schaal naar de Verenigde Staten en Palestina. Door de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog had het zionisme veel aan steun gewonnen. In 1947 besluit Groot-Brittannië het mandaat over Palestina terug te geven aan de Verenigde Naties. Een commissie wordt vervolgens ingesteld om een oplossing te zoeken voor de toekomst van dit gebied en stelt een deling in twee ongeveer even grote delen voor. Het voorstel wordt aangenomen door de Algemene Vergadering van de VN als resolutie 181. Jeruzalem zou onder internationaal toezicht blijven. De Joden accepteren het plan, maar de Arabieren zijn fel tegen en dreigen met een oorlog. Ook Groot-Brittannië ziet weinig in het VN-voorstel.

Burgeroorlog

Moefti Mohammad Amin al-Hoesseini, die tijdens de oorlog met de nazi's had gecollaboreerd, organiseert een klein leger om Joodse gemeenschappen aan te vallen. Aan de Britten vertelt hij voor de Joden in Palestina dezelfde 'oplossing' te hebben, als die van de nazi's in Europa: vernietiging. Jeruzalem, waar zo'n 100.000 Joden wonen, wordt maandenlang geblokkeerd door de Arabieren en van de buitenwereld afgesloten. Joodse bussen, winkelcentra en een synagoge worden vernield. De Joden weten echter de blokkade open te breken en slaan hard terug door verschillende Arabische dorpen te veroveren. Zo'n 75.000 Arabieren slaan op de vlucht. In de Joods-Arabische burgeroorlog zijn de Joden uiteindelijk in het voordeel. Niet alleen in getal, maar ook door een betere organisatie.

Onafhankelijkheidsverklaring

Dertig jaar lang had de zionistische leider David Ben Gurion toegewerkt naar de oprichting van een Joodse

staat. Hij had al nagedacht over een grondwet en een voorlopige regering. Nu was dan het moment aangebroken. Op 14 mei 1948, één dag voor het Britse mandaat over Israël afloopt, verklaart hij Israël onafhankelijk. De Verenigde Staten en de Sovjet-Unie erkennen de nieuwe staat direct, in tegenstelling tot de Arabieren.

Binnen 24 uur valt een coalitie van Arabische landen de nieuwe staat Israël binnen. Het is het begin van de Joods-Arabische oorlog van 1948. Op 26 mei wordt een officieel Israëliërs leger opgericht, de 'Israel Defense Forces'. Ondanks minder goed materieel weet Israël de aanval af te slaan door een betere organisatie van het leger. Honderden dorpen en steden worden vernietigd en circa 750.000 Arabische inwoners, later Palestijnen genoemd, slaan op de vlucht, voor een deel daartoe aangemoedigd door Arabische leiders, maar ook uit angst.

De Verenigde Naties willen het beleid ten aanzien van Palestina herzien en geven graaf Folke Bernadotte opdracht met een alternatief te komen voor de resolutie. De Veiligheidsraad van de VN roept op tot een wapenstilstand, die er pas op 10 juni komt, en stelt een wapenembargo in. Op 8 juli gaan de gevechten toch weer verder. Joodse troepen veroveren het hele gebied op de Westelijke Jordaanoever (Samaria) en de Gazastrook na. Daarmee is 78% van Palestina nu in handen van de Joodse staat.

Bij Israëliërs zou deze oorlog bekend worden als de 'Onafhankelijkheidsoorlog'. De Palestijnen echter noemen de uitroeping van de staat Israël vaak 'Nakba', een catastrofe. De eerste oorlog had de jonge staat gewonnen, maar er zouden nog velen volgen.

1 Els van Diggele, 'Een volk dat alleen woont', uitgeverij Ten Have, Baarn